

درس پنجم:

بندهای بخش میانی (بدنه)

در این درس، ما به بررسی بندهای بخش میانی (بدنه) می‌پردازیم. این بندها نقش مهمی در ساختار کلی بدن دارند و به ما کمک می‌کنند تا بتوانیم به درستی آن‌ها را تشخیص دهیم.

در این درس، ما به بررسی بندهای بخش میانی (بدنه) می‌پردازیم. این بندها نقش مهمی در ساختار کلی بدن دارند و به ما کمک می‌کنند تا بتوانیم به درستی آن‌ها را تشخیص دهیم.

معلم نگارش وارد کلاس شد و روی صندلی خود مقابل بچه‌ها نشست و کتابی از کیفش درآورد. جلد کتاب، آبی بود و روی جلدش با خط درشت نوشته شده بود: «ماتیلدا».

معلم، کتاب را باز کرد و گفت: «بچه‌های عزیز، به دو صفحه اول این رمان گوش دهید تا بعد بگویم بین این متن با درس جدید چه ارتباطی وجود دارد؟» و اما داستان:

پدر و مادرها حتی اگر فرزندان بدترین موجود عالم باشد، باز گمان می‌کنند؛ تحفه‌ای بی‌همتا است. بعضی از آنها از این هم فراتر می‌روند و فکر می‌کنند، رگه‌هایی از نبوغ در فرزندان هست. آنها معمولاً از هوش سرشار بچه‌هایشان برای ما سخن می‌گویند.

معلمان مدرسه، در چنین مواقعی خیلی رنج می‌کشند. آنها با اینکه می‌دانند این تعریف و تمجیدها هیچ نسبتی با هوش این دانش‌آموز ندارد، مجبورند همین‌طور گوش بدهند و با تکان دادن سرشان، تأیید کنند. در ظاهر بخندند و در باطن غصه بخورند.

اگر من معلم بودم، برای این والدین چیزهایی می‌نوشتم و به آنها نشان می‌دادم که اوضاع آن قدرها هم گل و بلبل نیست! مثلاً می‌نوشتم: «پسر شما ماکسیمیلیان، جداً افتضاح است. خدا کند کسب و کار خانوادگی داشته باشید که بتوانید بعد از ترک تحصیل، آنجا بچپانیدش! وگرنه محال است جای دیگری کاری گیرش بیاید!»

گاهی به پدر و مادرهایی برمی‌خوریم که نقطه مقابل گروه قبلی هستند. هیچ عشق و علاقه‌ای به فرزندان نشان نمی‌دهند... ماتیلدا

که دختری باهوش بود. پدر و مادرش از این دسته بودند و چنان سرگرم زندگی خود بودند که متوجه زیرکی دخترشان نشده بودند... او دلش برای خواندن کتاب پرمی زد... (ماتیلدا، با تلخیص و اندکی تغییر)

معلم به این جای داستان که رسید، کتاب را بست و بلند شد و گفت: اکنون این بخش از رمان را در اختیار گروه‌ها می‌گذارم تا درباره آن، گفت‌وگو کنند. معلم، برگ‌های چاپ‌شده را بین گروه‌ها تقسیم کرد؛ سپس گفت: اول بگویید؛ این متن چند بند دارد.

تقریباً همه کلاس، جواب دادند: چهار بند.

معلم گفت: حالا به هر بند، به طور جداگانه نگاه کنید و به این پرسش‌ها فکر کنید:

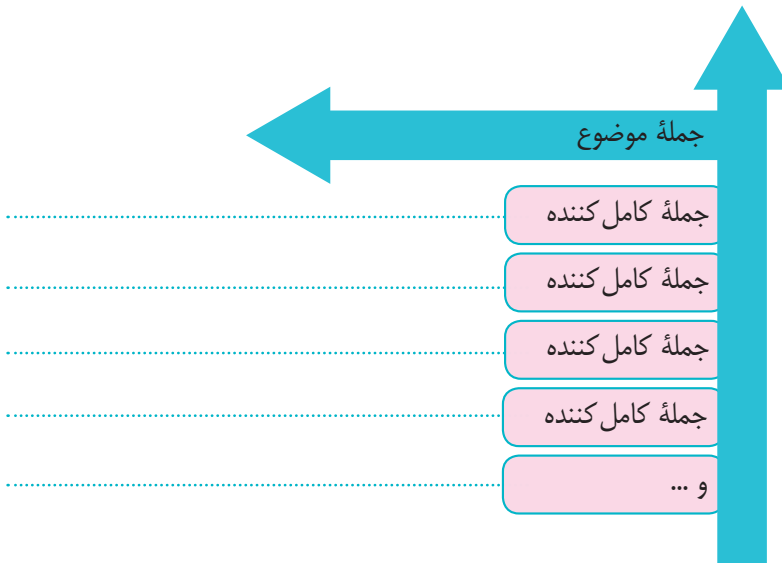
- آیا در هر بند، موضوع خاصی مطرح شده است؟
- جمله آغازین هر بند، چه فرقی با جمله‌های بعدی دارد؟
- بین موضوع هر بند با موضوع بندهای دیگر، چه ارتباطی هست؟

دانش‌آموزان، مشغول بررسی و گفت‌وگو شدند. معلم به هر گروه سر می‌زد و سعی می‌کرد، آنها را در ارتباط با موضوع بحث، راهنمایی کند. بعد از به پایان آمدن فرصت، معلم به دانش‌آموزان گفت: حالا به چند نکته، توجه کنید: برای آنکه بخش‌های مختلف نوشته شما ارتباط محکمی با هم داشته باشند؛ باید اجزا و ساختار بند را بیشتر بشناسید.

♦ هر بند، دو قسمت دارد: جمله موضوع، جمله‌های کامل کننده.

هر بند، خودش یک موضوع دارد که در عین استقلال، با موضوع بندهای دیگر هم ارتباط دارد. برای نوشتن یک بند، فکر یا موضوع آن بند را در جمله‌ای بیان می‌کنیم. به این جمله، «**جمله موضوع**» می‌گویند. جمله موضوع، معمولاً در آغاز بند نوشته می‌شود. بعد از جمله موضوع که جمله اصلی بند است، چند جمله دیگر می‌آید؛ این جمله‌ها همان «**جمله‌های کامل کننده**» هستند. این جمله‌ها برای تأیید، توضیح و یا برای روشن تر کردن مقصود جمله موضوع نوشته می‌شوند و کامل کننده معنای آن هستند.

نمودار زیر ساختار بند را نشان می‌دهد:

حالا یک بار دیگر به متن قبلی، نگاه کنید. هر گروه به ترتیب، یک بند آن را بررسی کند و نتیجه را در کلاس بیان نماید.

بعد از چند دقیقه، معلّم، پشت میز نشست و از گروه‌ها خواست تا نتیجه کارشان را گزارش دهند. نتیجه کار گروه‌ها به این صورت بود:

● **گروه اوّل:** موضوع بند اوّل علاقه بیش از حد بعضی از پدرها و مادرها، به فرزندانشان است. این جمله، «پدر و مادرها حتی اگر فرزندشان بدترین موجود عالم باشد، باز گمان می‌کنند؛ تحفه‌ای بی‌همتااست»؛ **جمله موضوع** و جمله‌های بعدی، **جمله‌های کامل کننده یا تکمیلی** هستند.

● **گروه دوم:** بند دوم اندازه بند اوّل است و از بندهای دیگر کوتاه‌تر است. موضوع بند درباره رنجی است که معلّم‌ها از علاقه زیاد پدران و مادران نسبت به فرزندشان، تحمّل می‌کنند. جمله «معلّمان مدرسه در چنین مواقعی، خیلی رنج می‌کشند»؛ جمله موضوع است و جمله‌های دیگر هم تکمیل کننده جمله اوّل هستند.

● **گروه سوم:** بندسوم، بلندترین بند این متن است. موضوع این بند، واکنش نشان دادن به تعریف و تمجیدهای اغراق آمیز پدرها و مادرها از فرزندانشان است. جمله موضوع، «اگر من معلم بودم، برای این والدین چیزهایی می‌نوشتیم و به آنها نشان می‌دادم که اوضاع آن‌قدرها هم گل و بلبل نیست!» است. جمله‌های بعدی هم تکمیل‌کننده همین پیام هستند.

● **گروه چهارم:** موضوع بندچهارم، برعکس موضوع بند اول است؛ یعنی بی‌علاقگی بیش از اندازه پدر و مادرها به فرزندانشان. جمله موضوع که مثل بندهای دیگر در ابتدا آمده این است: «گاهی به پدر و مادرهایی بر می‌خوریم که نقطه مقابل گروه قبلی هستند». جمله‌های بعدی هم مثال‌هایی است که برای تکمیل و تأیید جمله موضوع نوشته شده‌اند. سرانجام، معلم، همه گروه‌ها را تشویق کرد و گفت: خوشحالم که درس را به‌خوبی یاد گرفته‌اید. در این درس آموختیم که هر نویسنده تلاش می‌کند، معمولاً، نخست حرف اصلی خود را در اولین جمله نوشته، بیاورد و در ادامه، همان معنا و مقصود را کمی بیشتر گسترش بدهد و کامل‌تر بیان کند.

فعالیت‌های نگارشی

♦ پس از خواندن بند زیر، جمله موضوع و جمله‌های کامل‌کننده را مشخص کنید.

سخن گفتن در برابر جمع، برای خیلی‌ها با هیجان و هراس، همراه است. ریشه این هیجان و هراس در دوران کودکی این افراد، نهفته است. این هیجان و هراس، با آنها به دنیا نیامده است. این گونه، یاد گرفته‌اند یا از دیگران به آنها منتقل شده است. روان‌شناسان می‌گویند: «بیشتر مشکلات در بزرگسالی، به دوران کودکی برمی‌گردد». اگر این سخن روان‌شناسان درست باشد، پس هیجان و هراس، از سخن گفتن در برابر جمع هم، به تربیت و آموزش دوران کودکی ما برمی‌گردد.

جمله موضوع:

.....
.....
.....

جمله‌های کامل‌کننده:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

◆◆ دربارهٔ یکی از موضوع‌های زیر، یک بند (با رعایت ساختمان بند)، بنویسید:

◆ کفش ◆ ناخن ◆ درد دندان

موضوع:

This image shows a single sheet of white paper with horizontal dashed lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the paper.

◆◆◆ هریک از بندهایی را که دوستانان در تمرین قبل نوشتند و در کلاس خواندند، با سنجه‌های زیر، ارزیابی کنید و نتیجه را بنویسید.

سنجه‌های ارزیابی:

- ◆ پیش‌نویسی؛
- ◆ رعایت ساختار بند (داشتن جمله موضوع، داشتن چند جمله کامل کننده)؛
- ◆ ارتباط و نظم بین جمله موضوع و جمله‌های تکمیل کننده؛
- ◆ پیراسته‌نویسی (رعایت نشانه‌های نگارشی، نداشتن غلط املائی، توجه به درست‌نویسی، حاشیه‌گذاری)؛
- ◆ شیوه خواندن.

نتیجه بررسی و داوری:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

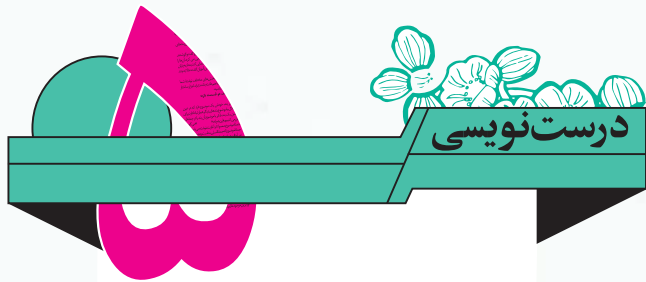
.....

.....

.....

.....

♦ الف) کتابخانه‌ام را مرتب کردم. کتاب‌هایی را که نمی‌خواستم جمع کردم، توی جعبه گذاشتم و به کتابخانه محل هدیه کردم.

♦ ب) کتابخانه‌ام را مرتب کردم و کتاب‌هایی را که نمی‌خواستم جمع کردم و توی جعبه گذاشتم و به کتابخانه محل هدیه دادم.

جمله الف درست است. در جمله ب از «واو» ربط (حرف پیوند میان جمله‌ها) استفاده بی جا و بی‌رویه شده است.

♦ جمله‌های زیر را ویرایش کنید:

♦ مادرم خانه را تر تمیز کرد و فرش‌ها را انداخت و وسایل را چید.

♦ بازیکن در نوک حمله پایه‌پای توپ دوید و بازیکن‌های تیم حریف را جا گذاشت زد و به دروازه نزدیک شد و گل زد.

حکایت نگاری

♦ حکایت زیر را به نثر ساده امروزی، بازنویسی کنید.

حکایت:

شخصی خانه به کرایه گرفته بود. چوب‌های سقف بسیار صدا می‌داد. به خداوند خانه از بهر مرمت آن سخن بگشاد. پاسخ داد: چوب‌های سقف، ذکر خدا می‌کنند. گفت: «نیک است؛ انا می‌ترسم این ذکر، به سجود بینجامد».

(عبید زاکانی)

بازنویسی: